

एमपीएससी मुख्य तत्वज्ञान पर्यायी पेपर 1

पेपर 1 तत्वज्ञानाचा इतिहास आणि तत्वज्ञानात घडणाऱ्या समस्यांवर लक्ष केंद्रित करत आहे. आपल्याला विविध विचारवंतांची मते आणि त्यांच्या तात्विक विचारांचा अभ्यास करणे आवश्यक आहे. भारतीय तत्वज्ञान हा अत्यंत महत्त्वाचा भाग आहे.

पेपर-1: तत्वज्ञानाचा इतिहास आणि समस्या

1	प्लेटो आणि अ‍ॅरिस्टॉटल- कल्पना; पदार्थ; फॉर्म आणि मॅटर; कार्यकारणभाव; वास्तविकता आणि संभाव्यता.
2	बुद्धिवाद (डेकार्तिस, स्पिनोझा, लिबनिझ) कार्टेशियन पद्धत आणि निश्चित ज्ञान; पदार्थ; देव; मन-शरीर द्वैतवाद; निश्चयवाद आणि स्वातंत्र्य.
3	अनुभववाद (लॉक, बर्कले, ह्यूम)- ज्ञानाचा सिद्धांत; पदार्थ आणि गुण; स्वतः आणि देव; संदिग्धता.
4	कांत- सिंथेटिक अगोदर निर्णय घेण्याची शक्यता; जागा आणि वेळ; श्रेणी; कारणाच्या कल्पना; अ‍ॅंटीनोमी; देवाच्या अस्तित्वासाठी पुराव्यांवर टीका.
5	हेगेल- द्वंद्वात्मक पद्धत; निरपेक्ष आदर्शवाद.
6	मूर, रसेल आणि अर्ली विटगेनस्टाईन- सामान्य ज्ञान संरक्षण; आदर्शवादाचे खंडन; तार्किक अणुवाद; तार्किक बांधकामे; अपूर्ण चिन्हे; चित्र; थिअरी ऑफ अर्थ; सांगणे आणि दाखवणे.
7	तार्किक सकारात्मकता- व्हेरिफिकेशन थिअरी ऑफ मीनिंग; मेटाफिजिक्सचा नकार; आवश्यक प्रस्तावांचा भाषिक सिद्धांत.
8	विटगेनस्टाईन नंतर - अर्थ आणि उपयोग; भाषा-खेळ; खाजगी भाषेची टीका.
9	फेनोमेनोलॉजी (हसरल)- पद्धत; तत्वांचा सिद्धांत; मानसशास्त्र टाळणे.
10	अस्तित्ववाद (Kierkegaard, Sarte, Heidegger)- अस्तित्व आणि सार; निवड, जबाबदारी आणि प्रामाणिक; अस्तित्व; जगात असणे आणि लौकिकता.
11	क्विन आणि स्टॉसन- अनुभववादाची टीका; मूलभूत तपशील आणि व्यक्तींचा सिद्धांत.
12	कार्वाक - ज्ञानाचा सिद्धांत; अतींद्रिय घटकांचा नकार.
13	जैन धर्म- वास्तवाचा सिद्धांत; सप्तभांगीनया; बंधन आणि मुक्ती.
14	बौद्ध धर्माच्या शाळा- प्रातः इत्यसमुत्पाद; क्षनिकवाद, नैरत्न्यवाद.
15	न्याय-वैसेसिक- श्रेण्यांचा सिद्धांत; देखावा सिद्धांत; प्रमानाचा सिद्धांत; स्व, मुक्ती; देव; देवाच्या अस्तित्वाचे पुरावे; कार्यकारणाचा सिद्धांत; निर्मितीचा परमाणु सिद्धांत.

16	सांख्य प्राकृत; पुरुष; कार्यकारणभाव; मुक्ती.
17	योग; चित्त; चित्तवृत्ति; क्लासस; समाधी; कैवल्य.
18	मीमांसा- ज्ञानाचा सिद्धांत.
19	वेदांताच्या शाळा- ब्रह्म; ईश्वरा; आत्मा; जिवा; जगत; माया; अविदा; अध्यास; मोक्ष; अर्थसिद्धी; पंचविधाभेद
20	अरबिंदो- उत्क्रांती, उत्क्रांती; अविभाज्य योग.

एमपीएससी मुख्य तत्वज्ञान पर्यायी पेपर 2

पेपर 2 मध्ये दोन विभाग आहेत, एक सामाजिक-राजकीय तत्वज्ञान आणि दुसरा धर्म तत्वज्ञान. दोन्ही विभागात दोन अनिवार्य प्रश्न नक्कीच असतील.

पेपर-II (विषय कोड 1046)	
1. सामाजिक-राजकीय तत्वज्ञान	सामाजिक आणि राजकीय आदर्श- समानता, न्याय, स्वातंत्र्य.
	सार्वभौमत्व- ऑस्टिन, बोडिन, लास्की, कौटिल्य.
	वैयक्तिक आणि राज्य- अधिकार; कर्तव्ये आणि जबाबदारी.
	शासनाचे स्वरूप- राजेशाही; धर्मशास्त्र आणि लोकशाही.
	राजकीय विचारधारा- अराजकतावाद; मार्क्सवाद आणि समाजवाद.
	मानवतावाद; धर्मनिरपेक्षता; बहु-सांस्कृतिकता.
	गुन्हा आणि शिक्षा- भ्रष्टाचार, सामूहिक हिंसाचार, नरसंहार, फाशीची शिक्षा.
	विकास आणि सामाजिक प्रगती.
	लिंगभेद- स्त्री भ्रूणहत्या, जमीन आणि मालमत्ता हक्क; सक्षमीकरण.
	जातिभेद- गांधी आणि आंबेडकर.
2. धर्माचे तत्वज्ञान	देवाच्या कल्पना - गुणविशेष; मनुष्य आणि जगाचा संबंध. (भारतीय आणि पाश्चात्य).
	देवाच्या अस्तित्वाचे पुरावे आणि त्यांची टीका (भारतीय आणि पाश्चात्य).
	वाईटाची समस्या.

	आत्मा - अमरत्व; पुनर्जन्म आणि मुक्ती.
	कारण, प्रकटीकरण आणि विश्वास.
	धार्मिक अनुभव- निसर्ग आणि वस्तू (भारतीय आणि पाश्चात्य).
	देवाशिवाय धर्म.
	धर्म आणि नैतिकता.
	धार्मिक बहुलवाद आणि परिपूर्ण सत्याची समस्या.
	धार्मिक भाषेचे स्वरूप- अॅनालॉगिकल आणि सिम्बॉलिक; संज्ञानात्मक आणि गैर-संज्ञानवादी.

byjusexamprep.com